

Використані джерела:

1. Гребенюк М. Міжнародно-правовий досвід забезпечення продовольчої безпеки / М. Гребенюк // Право України. – 2010. – № 2. – С. 168.
2. Стратегия национальной безопасности Российской Федерации до 2020 года: утверждена указом Президента Российской Федерации от 12 мая 2009 г., № 537. [Електронний ресурс] / Рада безпеки Російської Федерації. – Режим доступу: <http://www.scrf.gov.ru/documents/99.html>
3. Доктрина продовольственной безопасности Российской Федерации: утверждена указом Президента Российской Федерации от 30 января 2010 г., № 120. [Електронний ресурс] / Президент Росії. – Режим доступу: <http://text.document.kremlin.ru/SESSION/PILOT/main.htm>
4. Концепция национальной безопасности Республики Беларусь: утверждена указом Президента Республики Беларусь от 17 июля 2001 г., № 390. [Електронний ресурс] / Національний правовий інтернет-портал Республіки Білорусь. – Режим доступу: <http://pravo.by/WEBNPA/text.asp?RN=P30100390>

Покальчук М. Ю., кандидат юридичних наук, асистент кафедри земельного та аграрного права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Обов'язковою умовою участі суб'єктів аграрного права в аграрних правовідносинах є наявність у останніх аграрної правосуб'єктності. Варто погодитися з В.Ю. Уркевичем відносно того, що суб'єктом права, зокрема аграрного, може бути особа, яка: 1) за своїми властивостями може бути носієм юридичних прав та обов'язків; 2) реально здатна брати участь у правовідносинах, маючи властивості суб'єкта права в силу юридичних норм. у сукупності ці дві властивості особи як суб'єкта права становлять зміст її правосуб'єктності, яка, як відомо складається із правоздатності та дієздатності [1, с. 104].

Тому, під аграрною правосуб'єктністю слід розуміти гарантовану нормами аграрного права можливість, а також здатність суб'єкта своїми

діями здобувати для себе суб'єктивні аграрні права та нести юридичні аграрні обов'язки.

Аграрна правосуб'єктність виникає з моменту державної реєстрації сільськогосподарського підприємства і є комплексною, тобто складається з прав та обов'язків майнового, земельного, трудового, управлінського та іншого характеру, що виникають при здійсненні виробничої сільськогосподарської діяльності.

Серед усієї кількості суб'єктів аграрного права, значну частину займають саме сільськогосподарські товаровиробники, які засновані на приватній формі власності. До них ми відносимо фермерські господарства, сільськогосподарські виробничі кооперативи, господарські товариства, приватні сільськогосподарські підприємства, особисті селянські господарства тощо.

Таким чином, для заснування вказаних суб'єктів господарювання та володіння зазначеною правосуб'єктністю фізичні та юридичні особи мають відповідати встановленим законом вимогам.

Так, відповідно до ст. 7 Закону України «Про кооперацію» право на створення сільськогосподарського кооперативу мають громадяни України, іноземці та особи без громадянства, а також юридичні особи України та іноземних держав, які беруть участь у створенні через своїх представників у кількості не менше трьох [2].

Щодо особистого селянського господарства, то право на його створення має дієздатний громадянин України, що досяг 18 років та мешкає у сільській місцевості.

Натомість, ст. 7 Закону України «Про фермерське господарство», крім загальних вимог до фізичної особи (вік, дієздатність, громадянство) встановлює ще спеціальні вимоги, якими має володіти особа для отримання земельної ділянки сільськогосподарського призначення – досвід роботи у сільському господарстві або наявність освіти, здобутої в аграрному вищому навчальному закладі [3]. Висловлену законодавцем позицію ми повністю підтримуємо, зважаючи на те, що особа, яка засновує фермерське господарство та має спеціальний «аграрний досвід» зможе більш ефективно вести фермерське господарство та відповідно використовувати землю сільськогосподарського призначення. Підтвердженням цього є точка зору Л.І. Дембо, відповідно до якої сільськогосподарська діяльність тісно пов'язана насамперед із використанням землі як засобу виробництва, що охоплює обробіток землі, лісорозведення і тримання худоби, землеробство, лісове господарство і тваринництво. Сюди ж має

бути віднесена діяльність з переробки сільськогосподарської продукції, якщо вона тісно пов'язана з основним господарством [4, с. 176].

Беручи до уваги вищезазначене, варто звернути увагу на те, що за своєю суттю діяльність фермерського господарства є досить подібною до діяльності інших сільськогосподарських підприємств, сільськогосподарських виробничих кооперативів та особистих селянських господарств. Тобто, в кожному випадку це провадження діяльності на землі, яка спрямована на виробництво, переробку сільськогосподарської продукції та її реалізацію. Але, на відміну від фермерських господарств, до засновників інших суб'єктів аграрного господарювання не застосовуються спеціальні вимоги. Тобто, за аналогією з спеціальними вимогами до голови фермерського господарства, подібні вимоги, на нашу думку, слід закріпити і до осіб, які здійснюють управління іншими суб'єктами аграрного товаровиробництва. Наприклад, закріплення зазначених вимог до особи, що займає посаду голови правління сільськогосподарського виробничого кооперативу. Крім того, досліджуючи сьогодні роль особистих селянських господарств на ринку сільськогосподарської продукції, які виробляють біля 60% валової продукції сільського господарства (тваринницької – 72%), варто зазначити, що пропозиції щодо вимог до засновників могли б вивести особисті селянські господарства на більш високий рівень показників. Але з іншого боку, із запровадженням таких вимог до засновника особистого селянського господарства зміниться класична побудова «все доступності» вказаного інституту і його заснування викличе багато труднощів у сільського населення.

Отже, аналізуючи реалії розвитку агропромислового комплексу України, варто зазначити, що із зростанням обсягу правосуб'єктності аграрних товаровиробників паралельно зростають і вимоги до осіб, що бажають її здобути:

Використані джерела:

1. Уркевич В. Ю. Проблеми теорії аграрних правовідносин: моногр. – Х.: Харків юридичний, 2007. – 496 с.
2. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003 р., № 1087-15 // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – №5. – Ст. 35.
3. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р., № 973-15 // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 45. – Ст. 363.
4. Дембо Л.И. Очерки современного аграрного законодательства капиталистических стран. – М.: Госюриздат, 1962. – 248 с.